

Теоретичний матеріал «Розкласти по поличках»

Складнопідрядні речення з підрядними причини, мети, умови, допусту, наслідку

Мова зникає не тому, що її не вчать інші,
а тому, що нею не говорять ті, хто її знає.

Х.Арце

Підрядні причини вказують на причину того, про що йдеться в **головному** реченні, і відповідають на питання **чому? через що? з якої причини?**

До **головної** частини підрядне речення **причини** приєднується простими **сполучниками** *бо, оскільки, що; складеними* *тому що, через те що, завдяки тому що, з тієї причини що, парними* *тому... що, через те... що*, а також **сполучними виразами** *завдяки тому, що; у зв'язку з тим, що; в силу того що; з тієї причини, що, з того приводу, що.*

Питання до **підрядної** частини ставиться не від певного слова-члена **головного** речення, а від **головного** речення в цілому.

Складені сполучники в обставинних **причини** можуть повністю належати до підрядної частини або розчленовуватися. При розчленуванні цих **сполучників** на дві частини, слова *тому, через те* є співвідносними. Відповідно, у першому випадку кома ставиться перед усім **складеним сполучником**, а в другому – після співвідносних слів. Якщо співвідносне слово належить до **головної** частини, на нього завжди падає логічний наголос (*Мабуть, тому, що село коло річки близько, таке все свіже, зелене та ярке...*(Марко Вовчок) — *Усе свіже, зелене та яре, тому що село коло річки*).

Сполучник **бо** виражає тільки причинові відношення. Підрядні речення зі сполучником **бо** завжди стоять після **головного**.

Інші підрядні **причини** можуть стояти перед **головним**, після **головного** й у середині **головного** речення.

Складені сполучні вирази вживаються переважно в офіційно-діловому та науковому стилях.

Складені сполучники **тому що, тим що, через те що, з тим що** можуть розчленовуватися або стояти в підрядному реченні.

Підрядними мети називаються речення, що вказують, з якою метою відбувається дія головного речення, і відповідають на питання **для чого? з якою метою? навіщо?**

Воно пов'язується з **головним** реченням сполучниками **щоб (аби), для того, щоб; з тим, щоб; з тією метою, щоб; в ім'я того, щоб**

Присудок у підрядних реченнях мети найчастіше виражається неозначеною формою дієслова:

Щоб рибу з'їсти, треба в воду лізти (Народна творчість).

Підрядні речення мети можуть стояти перед **головною** частиною, після **головної** частини, рідка всередині **головної**.

Підрядними умовними називаються речення, що вказують, за якої умови можливе те, про що йдеться в головному реченні, і відповідають на питання **за якої умови?**

З головним реченням підрядні умовні поєднуються сполучниками **коли, якщо, якби, як** та інші. Цим сполучникам у головному реченні може відповідати сполучник *то*.

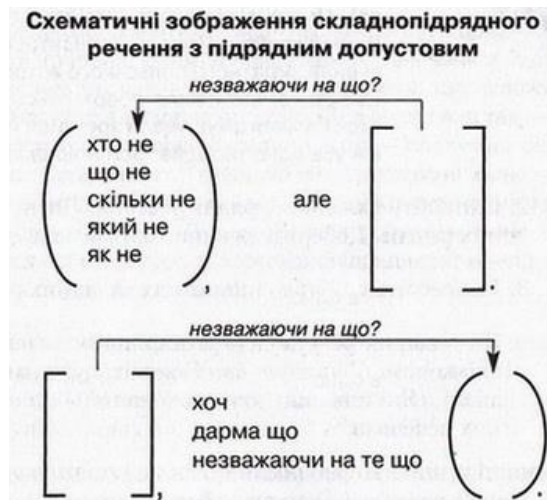
Підрядними допустовими називаються речення, які вказують на умови, **незважаючи на які** або всупереч яким відбувається дія, виражена в **головному** реченні, і які відповідають на питання **незважаючи на що?**

З головним реченням підрядні допустові поєднуються сполучниками **хоч, хоча, хай, нехай, дарма що, незважаючи на те що**.

Якщо підрядне **допустове** речення стоїть перед **головним**, то між реченнями можуть вживатися протиставні сполучники **а, але, зате, однак, проте**.

Де б я не був, а все ж думками лечу в Донеччину свою (В. Сосюра).

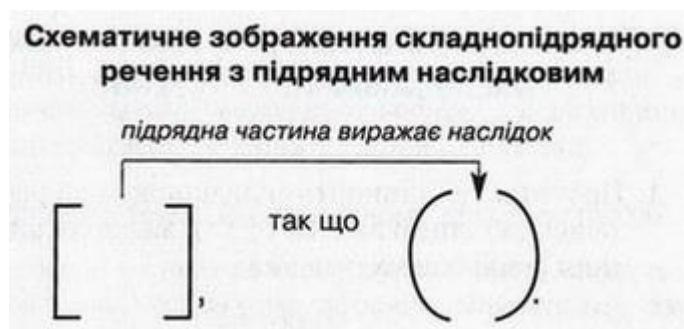
Окрім сполучників, підрядні допустові поєднуються з **головним** реченням **сполучними словами** **скільки, як** з підсилювальною часткою **не**

Підрядними наслідковими називаються речення, у яких вказується на наслідок дії **головного** речення, і які відповідають на питання **внаслідок чого?**

Теплий туман слався по полю і наливав балку по самі вінця, так що дерева потопали в ньому (М. Коцюбинський).

З головним реченням підрядні наслідкові поєднуються сполучником **так що**.

ЦЕ ТРЕБА ЗНАТИ!

Підрядні **наслідкові** слід відрізняти від підрядних **способу дії**, які приєднуються сполучником **що** до вказівного слова **так**:

У кімнаті стало темно так, що довелося увімкнути світло (підрядне способу дії).

У кімнаті стало темно, так що довелося увімкнути світло (підрядне наслідку).